

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

“KELISHILDI”
O‘zbekiston Respublikasi
Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligi

“14” 08 2020 yil

**AKADEMIK LITSEYLARDA DAVLAT VA HUQUQ ASOSLARI
FANIDAN NAMUNAVIY O‘QUV DASTUR**
(Umumta‘lim fanlar)

TOSHKENT – 2020

Ushbu dastur O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi huzuridagi Oliy, o‘rta maxsus va professional ta’lim yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2020-yil 14-avgustdagi № 3-son majlis bayoni bilan ma’qullangan hamda Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2020-yil 14-avgustdagi 418-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchi:

F.B.Lutfullayeva

Toshkent davlat yuridik universiteti qoshidagi
akademik litsey o‘qituvchisi

Taqrizchi:

O.Ahmadov

Inson huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston
Respublikasi Milliy Markazi bo‘lim boshlig‘i

TUSHUNTIRISH XATI

“Davlat va huquq asoslari” fanida jamiyat, davlat, shaxs va huquq tushunchalari, axloq va huquq munosabatlari, davlat va jamiyat munosabatlari, davlat shakllari, fuqarolik jamiyati va huquqiy davlat, huquqiy munosabatlar, huquqbuzarlik va uning kelib chiqishi, voyaga yetmaganlarning huquq va burchlari haqidagi tushunchalar, Konstitutsiyaviy huquq asoslariga doir tushunchalar: Konstitutsiyaning yaratilishi, asosiy prinsiplari, inson va fuqarolarning asosiy huquqlari, erkinliklari va burchlari, jamiyat va shaxs munosabatlari, davlat hokimiyati organlari va ularning vakolatlari, shuningdek, saylov tizimi va ma'muriy xududiy tuzilishi haqida bilimlar, huquq sohasiga doir asosiy tushunchalar o'rgatiladi va o'quvchilarni huquqiy munosabatda ishtirok etishda huquq normalariga rioya etish ruhida tarbiya qilinadi. Shuningdek, huquq sohasiga oid normativ – huquqiy hujjatlar bilan tanishib, ushbu normativ – huquqiy hujjatlarni amaliy hayotda qo'llashga o'rgatiladi.

Davlat va huquq asoslari fanini o'qitishning maqsadi: o'quvchilarni huquqiy ongi, huquqiy madaniyatini yuksaltirish, o'quvchilarga davlat va huquqning kelib chiqishi, davlat va huquqning o'zaro munosabati, huquq sohalari, qonunlar, huquqning inson hayotidagi ahamiyati haqidagi bilimlarni berish, o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish, mantiqiy, ijodiy, erkin va mustaqil fikrlashini shakllantirishdan iborat.

Davlat va huquq asoslari fanini o'qitishning vazifalari:

o'quvchilarning asosiy huquqiy tushuncha, nazariya va qonuniyatlar to'g'risidagi bilimlarini shakllantirish;

o'quvchilarda konstitutsiyaviy burch, majburiyatlarni bilish va ularga rioya qilish ko'nikmasini hosil qilish;

huquq ta'limi mazmunining hozirgi ijtimoiy hayot va fan-texnika yutuqlari bilan bog'lanishini ta'minlash asosida o'quvchilarni ongli ravishda kasb tanlashga yo'naltirish;

o'quvchilarni o'zlarining va o'zgalarning huquqlarini bilishlari, burch va majburiyatlariga rioya qilishlariga yo'naltirish;

davlat va uning qonunlarini hurmat qilish, ularga nisbatan oqilona munosabatda bo'lish fazilatlarini yosh avlod ongiga singdirish;

o'quvchilarda o'z xatti-harakatlarini belgilangan me'yorlar doirasida tartibga solish va boshqara olishni tarbiyalashdan iborat.

huquqiy bilimlar zaminida huquqiy normativ hujjatlar, zamonaviy qonunchilik yutuqlari, tarixda yashab ijod etgan buyuk allomalar va hozirgi kunda faoliyat olib borayotgan olimlarning huquq faniga oid ishlari bilan tanishtirish orqali o'quvchilarni milliy istiqlol va vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, huquq fanidan olgan bilimlarini hayotda qo'llay olish kompetensiyalarini shakllantirishdan iborat.

Ushbu o'quv dasturiga huquqiy meyoriy-hujjatlarga asoslangan holda zarurat tug'ulganda belgilangan tartibda o'zgartirishlar kiritilishi mumkin.

“Davlat va huquq asoslari” fani bo‘yicha nazariy,amaliy va seminar mashg‘ulotlari va mustaqil ishlarni tashkil etish bo‘yicha ko‘rsatmalar

Nazariy mashg‘ulotni tashkil etish: O‘qituvchi ma’ruza matni orqali mavzu bo‘yicha o‘rgatilishi lozim bo‘lgan tushunchalarni reja asosida taqsimlagan holda bilim beradi. Mavzu bo‘yicha o‘quvchi minimal darajada bilishi lozim bo‘lgan tushunchalarni yozdiradi. Mavzu bo‘yicha o‘quvchilarning savollariga javob beradi, mavzuni mustahkamlaydi, yangi atamalar bo‘yicha qo‘llaydigan pedagogik texnologiyalar orqali o‘quvchilarning ko‘nikmasini shakllantiradi.

Seminar mashg‘ulotini tashkil etish: O‘tilgan mavzular bo‘yicha o‘quvchilar bilan savol-javob qiladi. O‘quvchilar o‘zlashtirishi qiyin bo‘lgan tushunchalar qo‘llaniladigan pedagogik texnologiyalar asosida mustahkamlanadi. Mavzular bo‘yicha o‘quvchilarning mavzuni o‘zlashtirganlik darajasidan kelib chiqqan holda mustaqil bajarish uchun topshiriqlar beradi.

Mustaqil ishlarni tashkil etish: O‘qituvchi o‘tilgan seminar mashg‘ulotlari xususiyatidan kelib chiqqan holda mustaqil ish mavzulari ro‘yxatini shakllantiradi, mustaqil ishni bajarish shaklini belgilaydi, mustaqil ishni bajarish bo‘yicha tegishli ko‘rsatma va tavsiyalar beradi. Mustaqil ishlar yakuniy nazorat o‘tkazilgunga qadar tekshirib chiqilishi va baholanishi lozim. Mustaqil ishga qo‘yilgan baholar joriy nazorat nazorat tarkibiga kiradi.

Fan dasturining informatsion-uslubiy ta’minoti

Fan dasturining informatsion-uslubiy ta’minotida ma’ruza, seminar, mustaqil mashg‘ulotlar uchun zarur asosiy va qo‘shimcha adabiyotlar hamda ta’limning zamonaviy metodlari, zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsion texnologiyalarni qo‘llanilishini nazarda tutadi

“Davlat va huquq asoslari” fani mavzulari bo‘yicha o‘qitish rejasi tarkibi

№	Fanning bo‘limlari va mavzulari	Umumiy yuklama, soat							
		Hammasi	Darslar turi bo‘yicha soatlar taqsimoti (auditoriya, yuklamasi)						Mustaqil ish
			Jami	Nazariy (ma’ruza)	Amaliy	Laboratoriya	Seminar	Kurs ishi (loyihasi)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I.bob. Davlat va huquq nazariyasi		6	4	2			2		2
1.1.	Davlat va huquq haqida nazariyalar. Davlat va huquqning kelib chiqishi, ijtimoiy mohiyati.	2	2	2					
1.2.	Huquqiy munosabatlar. Huquq normalari.	4	2				2		2
II.bob. Konstitutsiyaviy huquq		2	2	2					
2.1.	Konstitutsiyaviy huquq. Konstitutiya va uning tarixiy rivojlanishi.	2	2	2					
III.bob.Ma’muriy huquq asoslari		6	4	2			2		2
3.1.	Ma’muriy huquq tushunchasi, manbalari.	2	2	2					
3.2.	Ma’muriy huquqbuzarlik va ma’muriy javobgarlik tushunchasi. Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid ma’muriy qonunchilik. Voyaga yetmaganlarning ma’muriy javobgarligi.	4	2				2		2
IV.bob.Fuqarolik huquqi asoslari		6	4	2			2		2
4.1.	Fuqarolik huquqi. Fuqarolik huquqiy munosabatlar. Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid fuqarolik qonunchiligi.	2	2	2					
4.2.	Mulk huquqi. Majburiyat huquqi. Shartnoma va bitimlar.	4	2				2		2
V.bob.Tadbirkorlikning huquqiy asoslari		3	2	1			1		1
5.1.	Tadbirkorlik sohasidagi qonunchilik.	1	1	1					
5.2.	Tadbirkorlik faoliyatining subyektlari.	2	1				1		1
VI.bob.Mehnat huquqi asoslari		4	4	4					
6.1.	Mehnat huquqi. Jamoa shartnomasi va kelishuvlari. Mehnat shartnomasi. Voyaga yetmaganlarning ishga qabul qilinish borasidagi huquq va majburiyatlari. Kasb-hunar kolljlari va akademik litsey bitiruvchilarini ish bilan bandligini ta’minlashga oid huquqiy hujjatlar mazmuni.	2	2	2					
6.2.	Mehnatga oid Xalqaro konvensiyalar: Xalqaro Mehnat Tashkilotining Ishga qabul qilish uchun eng kichik yosh to‘g‘risidagi 138-konvensiyasi (1973 yil	2	2	2					

	26 iyun) hamda Bolalar mehnatining og'ir shakllarini taqiqlash va yo'q qilishga doir shoshilinch choralar to'g'risidagi 182-konvensiyasi (1999 yil 17 iyun) haqida umumiy tushuncha.							
VII.bob.Oila huquqining asoslari		6	4	2			2	2
7.1.	Oila huquqi asoslari. Nikoh. Nikohni tugatilish asoslari.	4	2	2			2	
7.2.	Ota-onalar hamda bolalarning huquq va majburiyatlari	2	2					2
VIII.bob. Jinoyat huquqi asoslari		6	4	3			1	2
8.1.	Jinoyat huquqi. Jinoyat tarkibi.	2	2	2				
8.2.	Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid jinoiy qonunchilik. Jinoiy jazo va uning turlari.	2	1	1				1
8.3.	Voyaga yetmaganlar jinoyati va uni oldini olish.	2	1				1	
IX.bob.Ekologiya huquqi asoslari		6	4	2			2	2
9.1.	Ekologiya huquqi tushunchasi va manbalari.	2	2	2				
9.2.	Ekologik huquqbuzarliklar va javobgarlik.	4	2				2	2
X.bob. Xalqaro huquq		6	4	2			2	2
10.1.	Xalqaro huquqning tushunchasi va manbalari.	2	2	2				
10.2.	Xalqaro huquq va milliy huquq. Korrupsiyaga qarshi BMT konvensiyasi.	4	2				2	2
JAMI		51	36	22			14	15

O'QUV DASTURINING MAZMUNI

(36 soat)

I.bob. Davlat va huquq nazariyasi (4 soat)

1-mavzu. Davlat va huquq nazariyasi. Davlat va huquqning kelib chiqishi, ijtimoiy mohiyati.

Davlat va huquq nazariyasi. Davlat va huquqning kelib chiqishi, ijtimoiy mohiyati. Davlatlar tasnifi. Huquqiy davlat, tushunchasi.

2-mavzu. Huquqiy munosabatlar. Huquq normalari.

Huquq manbalari.Huquq manbalarining turlari. Huquqiy munosabatlar. Huquqiy munosabatlar subyektlari. Huquq normalari.

II.bob. Konstitutsiyaviy huquq (2 soat)

3-mavzu. Konstitutsiyaviy huquq. Konstitutiya va uning tarixiy rivojlanishi.

Konstitutsiyaviy huquq. Konstitutiya va uning tarixiy rivojlanishi. Konstitutiya va uning tarixiy rivojlanishi. Konstitutiyaning asosiy funksiyalari, ustunligi va barqarorligi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini qabul qilish shart sharoitlari.

III. bob. Ma'muriy huquq asoslari (4 soat)

4-mavzu. Ma'muriy huquq tushunchasi, manbalari.

Ma'muriy huquq tushunchasi, manbalari. Ma'muriy-huquqiy munosabatlar, ularning turlari. Ma'muriy-huquqiy munosabat sub'ektlari.

5-mavzu. Ma'muriy huquqbuzarlik va ma'muriy javobgarlik tushunchasi.

Ma'muriy huquqbuzarlik tushunchasi. Ma'muriy javobgarlik tushunchasi. Ma'muriy jazo va uning turlari. Voyaga yetmaganlarning ma'muriy huquqbuzarligi. Voyaga yetmaganlarning ma'muriy javobgarligi.

IV. bob. Fuqarolik huquqi asoslari (4 soat)

6-mavzu. Fuqarolik huquqi. Fuqarolik huquqiy munosabatlar.

Fuqarolik huquqi tushunchasi, manbalari. Fuqarolik huquqiy munosabatlar, sub'ektlari va ob'ektlari. Voyaga yetmaganlarning muomala layoqati. Yuridik shaxslar. Bitimlar, majburiyatlar va shartnomalar tushunchasi, ularning shakllari.

7-mavzu. Mulk huquqi. Majburiyat huquqi. Shartnoma va bitimlar.

Mulk huquqi tushunchasi. Mulk shakllari. Mulk huquqi sub'ektlari va ob'ektlari. Intellektual mulk tushunchasi, turlari.

V. bob. Tadbirkorlikning huquqiy asoslari (1 soat)

8-mavzu. Tadbirkorlik sohasidagi qonunchilik.

Tadbirkorlik sohasidagi qonunchilik tushunchasi. Tadbirkorlik sohasidagi qonunchilik turlari va tasnifi.

9-mavzu. Tadbirkorlik faoliyatining subyektlari.

Tadbirkorlik faoliyatining subyektlari. Akademik litsey va kasb-hunar kollejlari bitiruvchi o'quvchilariga tadbirkorlik sohasida yaratilayotgan shart-sharoit va imkoniyatlarning huquqiy asoslari. Biznes-rejani rasmiylashtirishning huquqiy masalalari.

VI. bob. Mehnat huquqi asoslari (4 soat)

10-mavzu. Mehnat huquqi. Mehnat shartnomasi. Jamoa shartnomasi va kelishuvlari.

Mehnat huquqi tushunchasi. Mehnatga oid munosabatlar sub'ektlari. Ish beruvchi va xodim tushunchasi. Ish beruvchi va xodimning asosiy huquqlari. Voyaga yetmaganlarning ishga qabul qilinish borasidagi huquq va majburiyatlari. Akademik litsey va kasb-hunar kollejlari bitiruvchilarini ish bilan bandligini ta'minlashga oid normativ-huquqiy hujjatlar mazmuni. Mehnat jamoasi. Jamoa shartnomasi, tushunchasi, turlari.

Ayrim toifadagi xodimlarga beriladigan imtiyozlar. Ayollar va yoshlar uchun beriladigan kafolatlar: O'zbekiston Respublikasida akademik litsey va kasb-hunar kollejlari bitiruvchilari uchun tashkil etilayotgan bo'sh ish o'rinlari va mehnat yarmarkalarining huquqiy asoslari.

Ish vaqti. Dam olish vaqti. Mehnatga haq to'lash.
Mehnat intizomi. Mehnatni muhofaza qilish. Davlat ijtimoiy sug'urtasi.

11-mavzu. Mehnatga oid Xalqaro konvensiyalar

Mehnatga oid Xalqaro konvensiyalar: Xalqaro Mehnat Tashkilotining Ishga qabul qilish uchun eng kichik yosh to'g'risidagi 138-konvensiyasi (1973 yil 26 iyun) hamda Bolalar mehnatining og'ir shakllarini taqiqlash va yo'q qilishga doir shoshilinch choralar to'g'risidagi 182-konvensiyasi (1999 yil 17 iyun) haqida umumiy tushuncha. Mehnat shartnomasi tushunchasi. Ishga qabul qilish tartibi.

VII.bob. Oila huquqining asoslari (4 soat)

12-mavzu. Oila huquqi asoslari. Nikoh tuzish. Nikohni tugatish asoslari.

Oila huquqi tushunchasi, manbalari. Nikoh tuzish.. Erta turmush qurish va uning huquqiy oqibatlari. Nikohning tugatilishi. Er va xotinning mulkka oid huquq va majburiyatlari.

13-mavzu. Ota-onalar hamda bolalarning huquq va majburiyatlari

Ota-onalar hamda bolalarning huquq va majburiyatlari. O'zbekiston Respublikasi Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksining 47¹, 47²-moddolari, O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 125¹-moddasi. Farzandlikka olish. Voyaga yetmaganlarga nisbatan vasiylik va homiylik.

VIII.bob. Jinoyat huquqi asoslari (4 soat)

14-mavzu. Jinoyat huquqi tushunchasi. Jinoyat tushunchasi va uning belgilari.

Jinoyat huquqi tushunchasi va manbalari. Jinoyat tushunchasi va belgilari. Jinoyatni tasniflash. Jinoyat tarkibi. Jinoyatda ishtirokchilik. Jazo tushunchasi, maqsadi va turlari. Jinoiy jazo va uni tayinlash.

15-mavzu. Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid jinoiy qonunchilik..

Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid qonunchilik tizimi va turlari. Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid xalqaro konvensiyalar. Korrupsiyaga qarshi kurashishga oid qonunlarni buzganlik uchun javobgarlik.

16-mavzu. Voyaga yetmaganlar javobgarligining xususiyatlari.

Voyaga yetmaganlar jinoyati va javobgarligining xususiyatlari. Voyaga yetmaganlarga qo'llaniladigan jazolar. Voyaga yetmaganlarni javobgarlikdan va jazodan ozod qilish.

IX.bob. Ekologiya huquqi asoslari (4 soat)

17-mavzu. Ekologiya huquqi tushunchasi va manbalari.

Ekologiya huquqi tushunchasi, ahamiyati va tizimi. Ekologiya huquqi manbalari tizimi va turlari.

18-mavzu. Ekologik huquqbuzarliklar va javobgarlik.

Ekologik huquqbuzarlik va javobgarlik tushunchasi, turlari. Ekologik huquqbuzarlik va javobgarlikni vujudga kelish asoslari.

X.bob. Xalqaro huquq (4 soat)

19-mavzu. Xalqaro huquqning tushunchasi va manbalari.

Xalqaro huquqning vujudga kelishi. “Xalqaro huquq” tushunchasi. Xalqaro huquq manbalari. Xalqaro huquq funksiyalari.

20-mavzu. Xalqaro huquq va milliy huquq.

Xalqaro huquq va milliy huquq. Xalqaro huquq ob'yektlari va sub'yektlari. Korrupsiyaga qarshi BMT konvensiyasi Korrupsiyaga qarshi BMT konvensiyasi. (Nyu-York, 2003)

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Rahbariy adabiyotlar

- 1.1. Karimov I.A. O‘zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. T. 1. – T.: O‘zbekiston, 1996. – 364 b.
- 1.2. Karimov I.A. Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. T. 2. – Toshkent: O‘zbekiston, 1996. – 380 b.
- 1.3. v I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: “Ma'naviyat”, 2008. –174 b.
- 1.4. Karimov I.A. “Demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini shakllantirish – mamlakatimiz taraqqiyotining asosiy mezonidir”. 19-tom, T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2011
- 1.5. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz.– Toshkent: “O‘zbekiston” NMIU, 2017. –488 b.
- 1.6. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marsosimdagi ma'ruza. 2016 yil 7 dekabr. Toshkent: “O‘zbekiston” NMIU, 2016. –48 b.
- 1.7. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent: “O‘zbekiston” NMIU, 2016. –56 b.

2. Qonun va qonun osti hujjatlar

- 2.1.O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2015 – 40 b.
- 2.2.O‘zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosatining asoslari to‘g‘risida // O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining axborotnomasi. – 2016. – № 2. – B. 42–43.
- 2.3.O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1994 yil 13 iyundagi “Yoshlarning huquqiy ta'limini takomillashtirishning Kompleks dasturi to‘g‘risida”gi Qarori // O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlari to‘plami. 1994. –№6. –B.204-205

2.4. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" gi Qonuni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Axborotnomasi. 1997. –№. –225-modda.

2.5. Jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish milliy dasturi // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi. 1997. –№8. B. 23-33.

2.6. O'zbekiston Respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi. 1997. –№8.

2.7. O'zbekiston Respublikasi Kodekslari. to'plam T.: "Adolat" 2014.

2.8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 1997 yil 25 iyundagi "Huquqiy tarbiyani yaxshilash, aholining huquqiy madaniyati darajasini yuksaltirish, huquqshunos kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish, jamoatchilik fikrini o'rganish ishini yaxshilash haqida" gi Farmoni // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi. 1997. –№7. –179-modda.

2.9. Davlat va huquq asoslaridan umumiy o'rta ta'lim o'quv dasturi. Ta'lim taraqqiyoti. 1999 y, 2-son, 264-301 betlar.

2.10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2001 yil 4 yanvardagi "O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o'rganishni tashkil etish to'g'risida" gi Farmoyishi // "Xalq so'zi" gazetasi. 2001. –5 yanvar.

2.11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005 yil 23 iyundagi "O'zbekistonda fuqarolik jamiyati institutlarini rivojlantirishga ko'maklashish borasidagi chora – tadbirlar to'g'risida" gi 107 sonli Qarori // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Axborotnomasi. 2005. –№6

2.12. O'z DSt 1157:2008 Hujjatlarni unifikatsiyalashtirish tizimi. Tashkiliy-farmoyish hujjatlar tizimi. Hujjatlarni rasmiylashtirishga bo'lgan talablar.

2.13. Oliy va O'rta maxsus ta'lim vazirligi 2013 yil 4 iyun 28/qq, Xalq ta'lim vazirligi 2013 yil 04. № 27, O'rta maxsus kasb-hunar ta'lim markazlarining 2013 yil 04. № 30/qq.

2.14. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 6 apreldagi Umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risidagi 187-qarori.

3. Maxsus adabiyotlar

3.1. Abdulla Avloniy. Turkiy Guliston yoxud axloq. – T.: O'qituvchi, 1992.

3.2. Абзалов Э. М. Правовое воспитание и формирование правовой культуры молодёжи. – T.: Академия МВД РУз, 1996.

3.3. Yoqubov J., Hayitboyev E. Huquqshunoslik. T.: "Yangi asr avlodi". 2006.

3.4. Azizxo'jaev A.A. Davlatchilik va ma'naviyat. - T.: Sharq, 1997.

3.5. Муқимов З. Ўзбекистон давлати ва ҳуқуқи тарихи. T.: Адолат. 2003.

3.6. Jo'raev S. Fuqarolik jamiyati: nazariya va amaliyot. – T.: TDSHI, 2003

3.7. Зокиров Х. Правовая культура и правовые правосудия. – T., 1998.

3.8. Зокиров Э. Правовое воспитание и формирование правовой культуры молодёжи. – T.: Академия МВД РУз, 2002.

3.9. Исломов З. Механизм существования государственной власти. – T.: Адолат, 1997.

3.10. Islomov Z. M. Fuqarolik jamiyati: kecha, bugun, ertaga. – T., 2002. – 84 b.

- 3.11. Islomov Z. M. Davlat va huquqning umumnazariy muammolari: huquqni tushunish, huquqiy ong va huquq ijodkorligi. – T., 2005.
- 3.12. Матузов Н. Н. Правовая система и личность. – Саратов, 1997.
- 3.13. Milliy istiqlol g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. – T.: O'zbekiston, 2000.
- 3.14. Milliy g'oya va mafkura tushunchalarining o'ziga xos xususiyatlari. – T.: O'zLiDep, 2006. – 88 b.
- 3.15. Odilqoriev X. Konstitutsiya va fuqarolik jamiyati. – T.: Sharq, 2002.
- 3.16. Tadjixanov U., Saidov A. Huquqiy madaniyat nazariyasi. T. 1. – T., 1998.
- 3.17. Tadjixanov U., Saidov A. Huquqiy madaniyat nazariyasi. T. 2. – T., 1998.
- 3.18. Turdiboeva R. Talaba yoshlar huquqiy madaniyatini shakllantirishning nazariy va amaliy masalalari. – T.: Adolat, 2002.
- 3.19. O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy huquqi/Prof. A. Saidovning umumiy tahririda. – T.: Adolat, 2005.
- 3.20. Qirg'izboev M. Fuqarolik jamiyati: siyosiy partiyalar, madaniyatlar va mafkuralar. – T.: Sharq, 1997.
- 3.21. Husanov O.T. O'zbekiston Respublikasi davlat organlari. -T.: Adolat, 1996.
- 3.22. Tuychieva H.N. Huquqni o'qitish metodikasi. –T.: Toshkent islom universiteti, 2008.
- 3.23. Nasiriddinova O.T. Huquqiy madaniyat – fuqarolik jamiyatini shakllantirishda muhim omil (yoshlar misolida): Yurid. fan. nomz. ... dis. avtoref. – T.: TDYuI, 2009.
- 3.24. A. Saidov. U.Tojixonov “Huquqiy madaniyat nazariyasi”. Darslik IIV Akademiyasi-1998 yil.
- 3.25. Zokirov I. O'zbekiston Respublikasining fuqarolik huquqi. darslik. T.: “Adolat” 1996.
- 3.26. Rustamboev M.H. Jinoyat huquqi (Umumiy qism) Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. T.: “Ilm ziyo” 2005 -480 b.
- 3.27. Rustamboev M.H. Jinoyat huquqi (Maxsus qism) Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. T.: “Iqtisodiyot va huquq dunyosi” nashriyot uyi, 2000.- 528 b.
- 3.28. Odilqoriyev X, Qayumov R. va boshqalar. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o'rganish. O'quv qo'llanma. T: ‘Sharq’ Nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi. 2010.
- 3.29. Karimova O. Huquqshunoslik. T: ‘Sharq’ Nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi. 2014.
- 3.30. Ikramov Sh.T., Odilqoriyev X.T. va boshqalar. Konstitutsiyaviy huquq. T: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi. 2014.
- 3.31. Husanov O.T. Konstitutsiyaviy huquq. Darslik. T.: Adolat. 2013.
- 3.32. Саидов А.Х., Таджиханов У., Одилқориев Х. Давлат ва ҳуқуқ асослари. Дарслик. Т.: “Шарқ” Нашри3.1ёт-матбаа акциядорлик компанияси. 2002.
- 3.33. Зокиров Б.И. Фуқаролик ҳуқуқ. Т.: Тошкент Юридик институти. 2009.

3.34. Tadjibayeva A.O., Ramazonova K.N. Inson huquqlari. O'quv qo'llanma. T.: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati". 2010.

3.35. Одилқориев Х.Т., азизов П.Н. Давлат ва ҳуқуқ назарияси. "Шарқ" Нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси. 2009.

3.36. Ruziyev D.R., Topildiyev R.V. Fuqarolik huquqi. T.: Cho'iron. 2011.

3.37. Акмал Саидов Ҳалқаро ҳуқуқ Чизмалар ва таърифларда. Ўқув кўлланма. Тошкент Адолат. 2001

3.38. Муаттара Раҳимова Ҳалқаро ҳуқуқ. "Академия" Т.2005

3.39. Р.А.Тузмуҳамедов, Р.Т.Ҳақимов. Ҳалқаро ҳуқуқ асослари. "Иқтисодиёт ва ҳуқуқ дунёси". Т. 1998.

3.40. Шораҳметов Ш.Ш. Ўзбекистон Республикасининг хўжалик процессуал ҳуқуқи. Т.: "Адабиёт жамғармаси". 2001,

3.41. Ниғматов А. Ўзбекистон Республикасининг Экология ҳуқуқи. Ғ.Ғулум. Т.: 2003

3.42. Одилқориев Х., Қаюмов Р ва бошқалар. Ўзбекистон Конституциясини ўрганиш. Т.: Шарқ. 2013

3.43. Икрамов Ш.Т., Одилқориев Х ва бошқалар. Конституциявий ҳуқуқ. Т.:2014

3.44. Маматқулов А Ҳалқаро ҳуқуқ . Т.: Адолат.1997

3.45. Мухитдинова Ф. Сиёсий ва ҳуқуқий таълимотлар тарихи. Олий таълим учун дарслик. Т.: 2011.

3.46. М.Э.Абдусаломов, Б.Т.Акрамхўжаев ва бошқалар. Ўзбекистон Республикаси Конституциясига шарҳ. Т.: Ўзбекистон. 2001.

3.47. А.А.Азизхўжаев, Ғ.Абдумажидов ва бошқалар Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига шарҳ. Т.:Ўзбекистон. 2008

3.48. Хоҗиёев Е, Хоҗиёев Т. Ма'мурий ҳуқуқ. Т.: "Fan va texnologiya".

4. Chet el adabiyotlari

4.1. Курбанов Р.А., Эриашвили Н.Д. и другие. Основы гражданского права: учебник. ЮНИТИ-ДАНА; Закон и право, 2015.

4.2. Хазов Е.Н., Гасанов К.К., Червонюк В.И. Конституционное право зарубежных государств: учебное пособие. ЮНИТИ-ДАНА, 2015.

4.3. Певцова Е.А. Право основы правовой культуры. 10 класс. 1 часть. Балашенко С.А., Макарова Т.И., Лизгаро В.Е. Экологическое права. «Вышэйшая школа». Минск. 2016.

4.4. Птушенко А.В. Правоведение. М.2011.

4.5. Володина С.И., Спасская В.В., Полиевктова А.М."Основы правовых знаний. 8-9 класс. Часть 1., 2018.

4.6. С.И.Володина , В.В. Спасская , А.М.Полиевктова Основы правовых знаний. 8-9 класс. Часть 2" 2018.

4.7. Л.Н.Боголюбов , Т.Е.Абова , А.И.Матвеев Право. 11 класс. Учебное пособие. 2018.

4.8. Лаврова С.А., Кропанева Е.М., Овчаренко А.Н. Первоклассные истории о правах. Учебное пособие. 1 класс. 2003.

5. Internet saytlari.

5.1. www.lex.uz